

راشد العلم بحسنه

تجلی منبک دوره صفویه در طراحی
مآتوهای پاییزه دختران جوان

A-PDF نگارنده:

علم الهدی آرشی

Watermark

زمستان ۱۳۹۳

سرشناسه	: آرشى، علم الهدى، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: تجلی سبک دوره صفویه در طراحی مانتوهای پاییزه دختران جوان / نگارنده علم الهدی آرشى
مشخصات نشر	: یزد: آواز قلم سدید، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۱۰-۲-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: خیاطی (لباس زنانه) -- طراحی الگو
موضوع	: پوشاک -- الگوها
موضوع	: پوشاک -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۰ - ۱۲ ق.
موضوع	: ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ت ۴۱ / ۳۵۲۰ TT
رده بندی دیویی	: ۶۴۶/۴۰۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۱۹۶۱۸

نشانی انتشارات: یزد، چهارراه فرهنگیان، خیابان پرورش، مرکز رشد مدیریت و علوم انسانی
پارک علم و فناوری، پلاک ۳۰ - ۲۹۹ انتشارات آواز قلم سدید یزد، ۰۳۵-۳۷۲۴۴۳۹۹

تجلی سبک دوره صفویه در طراحی مانتوهای پاییزه دختران جوان

❖ مؤلف: علم الهدی آرشى

❖ ناشر: آواز قلم سدید

❖ صفحه آرایى: مؤسسه آواز قلم سدید یزد

❖ طراح جلد: امین رازقى

❖ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۱۰-۲-۴

❖ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

❖ نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳

❖ قیمت: ۷۰۰۰ تومان

چکیده

سبک دوره صفویه اوج هنر اسلامی - شیعه ایرانی است. بنابراین کمک بسزایی در طراحی مانتوهای اسلامی ایرانی می‌باشد.

سبک دوره صفویه منبع غنی است از هنرهای تمدن اسلام و ایران که بهترین کاربرد را به هنرمند دوره معاصر می‌دهد، تا بهتر بتواند ایده بگیرد و طراحی‌های متناسب با فرهنگ این مرز و بوم انجام دهد.

مانتو پوشش دختران و بانوان ایرانی است، بنابراین بیشترین کاربرد را در جامعه بانوان و دختران ما دارد. با ادغام دوره صفویه و طراحی مدل مانتوهای عصر حاضر می‌توان مدل‌های خوبی برای این پوشش طراحی کرد، تا دختران جوان بتوانند با ظاهری آراسته در جامعه حضور پیدا کنند.

در این پروژه سعی شد که از این نوع خصوصیات ویژه (رنگ لباس‌ها - جنس پارچه‌ها - پیچش بعضی قسمت‌های لباس مثل سرپند و شال کمر) در طراحی مانتو و از جنسیت پارچه‌ی مانتو، در لباس‌ها استفاده کرده و برای بهتر نشان دادن پوشاک دوران صفویه از یک سری تزئینات این دوران در لباس‌ها بهره گرفته و به زیبایی لباس‌ها افزوده شد.

کلمات کلیدی: سبک دوره صفویه، مانتوهای باییزه دختران جوان.

A-PDF

Watermark

فصل اول: حکومت صفویه

- ۱-۱. موقعیت جغرافیایی سلسله‌ی صفویه ۲۱
- ۲-۱. موقعیت تاریخی سلسله‌ی صفویه ۲۲
- ۳-۱. تشکیل حکومت صفوی ۲۳

فصل دوم: پوشاک دوره صفویه

- ۱-۲. پوشاک مردان صفویه ۳۱
- ۱-۱-۲. پیراهن (تونیک) ۳۱
- ۲-۱-۲. کلیجه یا نیم تنه‌ی کوتاه ۳۲
- ۳-۱-۲. قبا ۳۴
- ۴-۱-۲. مانتو یا ردا ۳۷
- ۵-۱-۲. شال کمر بند و دستکش ۳۹
- ۶-۱-۲. عباء یا شنل استبردار ۴۰
- ۷-۱-۲. کردی یا کاتبی (کادلی) ۴۲
- ۸-۱-۲. شلوار ۴۲
- ۹-۱-۲. پوشش سر ۴۴
- ۱-۹-۱-۲. انواع پوشش سر ۴۴
- ۱-۱-۹-۱-۲. تاج قزلباش ۴۴
- ۲-۱-۹-۱-۲. دستار (دلبد) ۴۷
- ۳-۱-۹-۱-۲. کلاه پوستی ۴۹
- ۱۰-۱-۲. پوشش پا ۵۰
- ۱-۱۰-۱-۲. پاتابه یا سج بنج ۵۰
- ۲-۱۰-۱-۲. جوراب ۵۰
- ۳-۱۰-۱-۲. کفش ۵۱
- ۴-۱۰-۱-۲. گیوه ۵۲
- ۲-۲. پوشاک نبرد ۵۳
- ۱-۲-۲. خفتان ۵۳
- ۲-۲-۲. زرّه ۵۴
- ۳-۲-۲. چهار آینه ۵۵
- ۴-۲-۲. کلاه خود ۵۵
- ۵-۲-۲. بازوبند و ساق‌بند و زانوبند ۵۷

۵۷..... ۶-۲-۲ کمر بند

۵۸..... ۷-۲-۲ زه گیر

۵۸..... ۸-۲-۲ قورچی ها

۶۰..... ۳-۲-۲ پوشاک زنان صفویه

۶۰..... ۱-۳-۲ پیراهن یا قمیص (تونیک)

۶۱..... ۲-۳-۲ قبا

۶۳..... ۳-۳-۲ مانتو

۶۳..... ۴-۳-۲ جلیقه و ارخالق

۶۴..... ۵-۳-۲ نیم تنه بلند یا کلیجه

۶۶..... ۶-۱-۲ شال کمر و کمر بند و دستکش

۶۶..... ۷-۳-۲ شلوار

۶۷..... ۸-۳-۲ پوشش سر

۶۷..... ۱-۸-۳-۲ جادر و مقنعه

۷۰..... ۱-۸-۳-۲ دستمال سه گوش یا لچک

۷۱..... ۹-۳-۲ پوشش پا

۷۱..... ۱-۹-۳-۲ جوراب و نیم چکمه یا چکمه ی پارچه ای

۷۲..... ۲-۹-۳-۲ کفش

۷۲..... ۳-۹-۳-۲ نیم چکمه ی چرمی

۷۳..... ۱۰-۳-۲ آرایه ها یا زیور آلات

۷۵..... ۴-۲-۲ تحلیل نوع پوشش در دو دوره ایلخانی و صفوی

فصل سوم: مانتو

۷۹..... ۱-۱-۳-۲ انتخابی با انواع لباس و کاربرد آنها

۷۹..... ۱-۱-۳-۲ لباس منزل

۸۰..... ۲-۱-۳-۲ لباس ورزش

۸۱..... ۳-۱-۳-۲ لباس مهمانی

۸۱..... ۴-۱-۳-۲ لباس شب

۸۲..... ۵-۱-۳-۲ لباس عصر

۸۳..... ۶-۱-۳-۲ مانتو

۸۶..... ۱-۶-۱-۳ تاریخچه مانتو

۸۹..... ۲-۶-۱-۳ سابقه تاریخی طرح هایی که بر روی مانتو اخیراً می بینیم

۹۳..... ۳-۶-۱-۳ تعریف مانتو مجلسی

فصل سوم: روند اجرای کار عملی

۹۷	۱-۴. روند کار عملی پروژه.....
۹۸	۲-۴. اتودهای اولیه.....
۱۰۳	۳-۴. دوخت‌های نهایی.....
۱۰۳	۱-۳-۴. مدل شماره ۱.....
۱۰۶	۲-۳-۴. مدل شماره ۲.....
۱۰۹	۳-۳-۴. مدل شماره ۳.....
۱۱۳	۴-۳-۴. مدل شماره ۴.....
۱۱۵	۵-۳-۴. مدل شماره ۵.....
۱۱۸	۶-۳-۴. مدل شماره ۶.....
۱۲۱	۷-۳-۴. مدل شماره ۷.....
۱۲۴	۸-۳-۴. مدل شماره ۸.....

A-PDF

Watermark

• فهرست اشکال

- شکل ۱-۲. طرحی از یک انسان نشسته..... ۳۲
- شکل ۲-۲. خدمه‌ای که دامن قبای خود را بالا زده..... ۳۲
- شکل ۳-۲. کلیجه یا نیم‌تنه‌ی کوتاه شاه سلیمان، تصویری در یک مرقع، مرقوم علی‌قلی جبه‌دار..... ۳۳
- شکل ۴-۲. کلیجه، کردی و کاتبی دوره‌ی صفویه، مینیاتور منسوب محمد زمان..... ۳۴
- شکل ۵-۲. دو طرح از دو جوان با قبای متفاوت..... ۳۵
- شکل ۶-۲. درویش جوان با قبا و کلاه، با امضای افضل..... ۳۵
- شکل ۷-۲. جوان نشسته با قبا و شال کمر، مینیاتور منسوب به محمد قاسم..... ۳۶
- شکل ۸-۲. قبای آستین کوتاه، کاشی دوره‌ی صفویه..... ۳۶
- شکل ۹-۲. مانتو با آستین بلند، ضیافت بیرون شهر منسوب به افضل..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲. ردای بدون آستین سده‌ی یازدهم..... ۳۸
- شکل ۱۱-۴. بالاپوش با دامن گرد (کلوش)..... ۳۸
- شکل ۱۲-۲. جوانی با شال کمر و کلاه دوره‌ی صفویه..... ۳۹
- شکل ۱۳-۲. شاهزاده صفوی با کمربند، با امضای سلطان محمد..... ۴۰
- شکل ۱۴-۲. خسرو سلطان با دستکش، نقاشی مینیاتور منسوب به محمد یوسف..... ۴۰
- شکل ۱۵-۲. شنل آستین‌دار، بخشی از یک مینیاتور منسوب به رضا عباسی..... ۴۱
- شکل ۱۶-۲. یک قطعه نقاشی، مرقوم محمدعلی بن محمد زمان..... ۴۱
- شکل ۱۷-۲. الف: نیم‌تنه آستین‌دار (کاتبی) ابریشم قلابدزی شده..... ۴۲
- شکل ۱۸-۲. بخشی از یک مینیاتور دوره‌ی صفویه..... ۴۳
- شکل ۱۹-۲. شلوار، مینیاتور مالک قبلی دموت..... ۴۳
- شکل ۲۰-۲. بخشی از مینیاتور شاهنامه فردوسی..... ۴۴
- شکل ۲۱-۲. چهره و کلاه دوازده ترک یک تن قزلباش..... ۴۵
- شکل ۲۲-۲. تاج قزلباش، شاه طهماسب اول..... ۴۶
- شکل ۲۳-۲. شاه عباس صفوی با تاج کلاه قزلباش..... ۴۶
- شکل ۲۴-۲. شاه عباس صفوی با تاج قزلباش..... ۴۶
- شکل ۲۵-۲. پذیرایی شاه طهماسب از همایون..... ۴۷
- شکل ۲۶-۲. عمامه یا دستار دل‌بند یک جوان دوره‌ی صفویه..... ۴۸

- شکل ۲-۲۷. چند نمونه دستار دوره صفوی..... ۴۸
- شکل ۲-۲۸. دستار یا دستار دل‌بند یک جوان..... ۴۸
- شکل ۲-۲۹. شاه عباس با کلاه پوستی..... ۴۹
- شکل ۲-۳۰. تعدادی از سر پوش‌های دوره صفوی..... ۴۹
- شکل ۲-۳۱. بخشی از یک مینیاتور که پاتابه یا میج پیچ دوره‌ی صفویه را می‌نماید..... ۵۰
- شکل ۲-۳۲. بخشی از یک مینیاتور دوره‌ی صفویه که جوراب را می‌نماید..... ۵۱
- شکل ۲-۳۳. بخشی از تصویر مردان دوره‌ی صفویه که کفش را می‌نمایند..... ۵۲
- شکل ۲-۳۴. جوراب و کفش، بخشی از یک مینیاتور منسوب به سلطان محمد، دوره‌ی صفویه..... ۵۲
- شکل ۲-۳۵. بخشی از تصویر گیوه را می‌نمایند..... ۵۳
- شکل ۲-۳۶. تاج کلاه مرصع یک امیرزاده‌ی دوره‌ی صفوی..... ۵۳
- شکل ۲-۳۷. خفتان، اواخر سده‌ی دهم هجری، زرادخانه‌ی کرملین، مسکو..... ۵۴
- شکل ۲-۳۸. مردی جنگجو با زره و کلاهخود بخشی از مینیاتور شاهنامه فردوسی، دوره‌ی صفویه..... ۵۴
- شکل ۲-۳۹. بخشی از چهار آینه و یک سرباز زره‌پوش دوره‌ی صفویه..... ۵۵
- شکل ۲-۴۰. سپر دوره‌ی صفویه..... ۵۶
- شکل ۲-۴۱. کلاه خودآهنی، طلاکوب و حکاکی شده دوره‌ی صفویه..... ۵۶
- شکل ۲-۴۲. کلاه خودهای دوران صفوی..... ۵۷
- شکل ۲-۴۳. سرباز زره‌پوش صفوی که کمربند با قلاب فولادین را می‌نمایند..... ۵۸
- شکل ۲-۴۴. یک جنگجو دوره‌ی صفوی (قورچی) با تن‌پوش و سلاح جنگی..... ۵۹
- شکل ۲-۴۵. خانومی با پیراهن، دوره صفوی..... ۶۱
- شکل ۲-۴۶. قبای آستین کوتاه، دوره صفوی..... ۶۲
- شکل ۲-۴۷. قبا در دوره صفویه..... ۶۲
- شکل ۲-۴۸. بخشی از مینیاتور، تحفه الاحرار جامی و شاهزاده خانومی نشسته..... ۶۳
- شکل ۲-۵۰. تصویری از یک کلیجه کوتاه..... ۶۵
- شکل ۲-۵۱. تصویر فوق کلیجه‌ی زیر قبا را می‌نمایند..... ۶۵
- شکل ۲-۵۲. بخشی از نگاره‌های باغ چهل ستون اصفهان که شال کمر را نمایان می‌سازد..... ۶۶
- شکل ۲-۵۳. طرح شلوار زنان دوره صفوی..... ۶۷
- شکل ۲-۵۵. زن صفوی با نقاب و چادر..... ۶۸

- شکل ۲-۵۶. یک زن با چادر، دوره‌ی صفویه، رقم رضا عباسی..... ۶۸
- شکل ۲-۵۷. بخشی از یک مینیاتور دوره‌ی صفوی که مقنعه را با روبنده می‌نمایاند..... ۶۹
- شکل ۲-۵۸. بخشی از نگاره‌های باغ چهل ستون اصفهان که مقنعه را نمایان می‌سازد..... ۶۹
- شکل ۲-۵۹. بخش‌هایی از دو مینیاتور که دستمال سه گوش (لچک) زنان صفوی را نشان می‌دهد.. ۷۱
- شکل ۲-۶۰. جوراب و نیم‌چکمه بخشی از یک مینیاتور..... ۷۲
- شکل ۲-۶۱. نیم‌چکمه‌ی زنان..... ۷۳
- شکل ۲-۶۲. کاشی منقوش رنگارنگ زیرپوشش لعاب شفاف..... ۷۴
- شکل ۲-۶۳. بازوبند مرصع به الماس و لاجورد..... ۷۵
- شکل ۳-۱. نمونه‌ای از لباس منزل..... ۸۰
- شکل ۳-۲. نمونه‌ای از لباس ورزشی..... ۸۰
- شکل ۳-۳. نمونه‌ای از لباس مهمانی..... ۸۱
- شکل ۳-۴. نمونه‌ای از لباس شب..... ۸۱
- شکل ۳-۵. نمونه‌ای از لباس عصر..... ۸۳
- شکل ۳-۶. نمونه‌ای از مانتو..... ۸۶

A-PDF

Watermark

• فهرست آثار هنری

شکل ۴-۱. استوری برد.....	۹۸
شکل ۴-۲. نمونه اتودهای اولیه (۱).....	۹۹
شکل ۴-۳. نمونه اتودهای اولیه (۲).....	۱۰۰
شکل ۴-۴. نمونه اتودهای اولیه (۳).....	۱۰۱
شکل ۴-۵. نمونه اتودهای اولیه (۴).....	۱۰۲
شکل ۴-۶. نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۱).....	۱۰۳
شکل ۴-۷. اجرای رنگی مدل شماره (۱).....	۱۰۴
شکل ۴-۸. الگوی مدل شماره (۱).....	۱۰۴
شکل ۴-۹. دوخت نهایی مدل شماره (۱).....	۱۰۵
شکل ۴-۱۰. نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۲).....	۱۰۶
شکل ۴-۱۱. اجرای رنگی مدل شماره (۲).....	۱۰۷
شکل ۴-۱۲. الگوی مدل شماره (۲).....	۱۰۷
شکل ۴-۱۳. دوخت نهایی مدل شماره (۲).....	۱۰۸
شکل ۴-۱۴. نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۳).....	۱۰۹
شکل ۴-۱۵. اجرای رنگی مدل شماره (۳).....	۱۱۰
شکل ۴-۱۶. الگوی مدل شماره (۳).....	۱۱۰
شکل ۴-۱۷. دوخت نهایی مدل شماره (۳).....	۱۱۱
شکل ۴-۱۸. نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۴).....	۱۱۲
شکل ۴-۱۹. اجرای رنگی مدل شماره (۴).....	۱۱۳
شکل ۴-۲۰. الگوی مدل شماره (۴).....	۱۱۳
شکل ۴-۲۱. دوخت نهایی مدل شماره (۴).....	۱۱۴
شکل ۴-۲۲. نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۵).....	۱۱۵
شکل ۴-۲۳. اجرای رنگی مدل شماره (۵).....	۱۱۶
شکل ۴-۲۴. الگوی مدل شماره (۵).....	۱۱۶
شکل ۴-۲۵. دوخت نهایی مدل شماره (۵).....	۱۱۷
شکل ۴-۲۶. نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۶).....	۱۱۸

- شکل ۴-۲۷- اجرای رنگی مدل شماره (۶)..... ۱۱۹
- شکل ۴-۲۸- الگوی مدل شماره (۶)..... ۱۱۹
- شکل ۴-۲۹- دوخت نهایی مدل شماره (۶)..... ۱۲۰
- شکل ۴-۳۰- نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۷)..... ۱۲۱
- شکل ۴-۳۱- اجرای رنگی مدل شماره (۷)..... ۱۲۲
- شکل ۴-۳۲- الگوی مدل شماره (۷)..... ۱۲۲
- شکل ۴-۳۳- دوخت نهایی مدل شماره (۷)..... ۱۲۳
- شکل ۴-۳۴- نمونه الهام گرفته شده و اتود تأیید شده برای مدل شماره (۸)..... ۱۲۴
- شکل ۴-۳۵- اجرای رنگی مدل شماره (۸)..... ۱۲۵
- شکل ۴-۳۶- الگوی مدل شماره (۸)..... ۱۲۵
- شکل ۴-۳۷- دوخت نهایی مدل شماره (۸)..... ۱۲۶

A-PDF

Watermark

مقدمه

پوشاک دوران صفویه جایگاه مهمی در تاریخ پوشاک ایران دارد و پوشاک جزئی کوچک از فرهنگ هر ملتی است. پیش از ورود به پوشاک دوران صفویه و لباس عصر بی‌مناسبت نیست که به اختصار درباره‌ی واژه‌هایی چون پوشش، لباس، پوشاک و مد که گاه با هم اشتباه و گاه هم‌باز، با هم اختلاط پیدا می‌کند، توضیح مختصری را ارائه دهیم:

پوشش (Cover) به معنای مستور کردن و پوشاندن بخش یا بخش‌هایی از بدن است که قدمتی به اندازه‌ی قدمت زندگی انسان بر روی کره‌ی زمین دارد. بدیهی است نخستین پوشش‌هایی که زنان و مردان استفاده می‌کردند از جنس الیاف سلولزی و شاخ و برگ درختان بوده است که در واقع تا حدودی به انسان گرمی می‌بخشیده، آدمی را از گزند حشرات تا اندازه‌ای محفوظ می‌داشته و در حکم ستر عورت برای پنهان کردن بخش‌هایی از تن و بدن و پرهیز از قبح و زشتی فرهنگی به خصوص در برابر جنس مخالف بوده است.

لباس (Clothes) به مفهوم پوشاندن تن و بدن به طور کامل است و البته میزان پوشش به عرف، سنت و اعتقادات مردم هر جامعه بستگی دارد. پیراهن، کمان، کت و شلوار و جز آن لباس محسوب می‌شود.

پوشاک (Garments) به مفهوم پوشش دادن همه‌ی اندام (جز بخش‌های محدودی چون صورت، بخشی از دستان و ...) است که شامل برتن کردنی‌ها، پوشش سر، پوشش پا، و حتی کمربند، دستکش، شال گردن و زیورآلات هم می‌شود.